

OFFENTLIGE FINANSER 22. juli 2024

Ny befolkningsprognose fjerner hængekøjeproblemet

ANALYSE

Udarbejdet af

Gustav Elias Dahl
Senioranalytiker

Sebastian Schwartz
Stud.polit.

Danmarks Statistik har markant nedjusteret forventningerne til danskernes fertilitet i de kommende år. Når man indregner den lavere fertilitet i fremskrivninger for de offentlige finanser, forsvinder det såkaldte hængekøjeproblem, som ellers har fyldt meget i den økonomiske debat i mange år.

Kontakt

Senioranalytiker

Gustav Elias Dahl

📞 42 49 30 37

✉️ gd@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Jakob Kjærgaard Brun

📞 26 27 66 86

✉️ jab@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Danmarks Statistiks befolkningsprognose for 2024 indeholder en markant nedjustering af fertiliteten i forhold til prognosen for 2023. Den langsigtede fertilitet nedjusteres således fra ca. 1,9 til ca. 1,7 børn pr. kvinde.
- Lavere børnetal reducerer udgiftsbehovet til f.eks. børnepasning, hvilket forbedrer de offentlige finanser i de kommende årtier.
- AE skønner, at den strukturelle saldo vil ligge over budgetlovens underskudsgrænse i samtlige år fremover, når der tages højde for den nedjusterede fertilitet. Dermed er der ikke behov for politiske indgreb, f.eks. højere skatter eller nedskæringer i velfærden, for at leve op til reglerne.

Ny befolkningsprognose fjerner hængekøjeproblemet

Danmarks Statistik har offentliggjort en ny befolkningsprognose, der markant nedjusterer den forventede fertilitet. Den langsigtede fertilitet nedjusteres fra ca. 1,9 til ca. 1,7 børn pr. kvinde. Samtidig konvergerer den kortsigtede fertilitet, som i øjeblikket er omkring 1,5 børn pr. kvinde, langsomt mod det langsigtede niveau end hidtil forudsat.

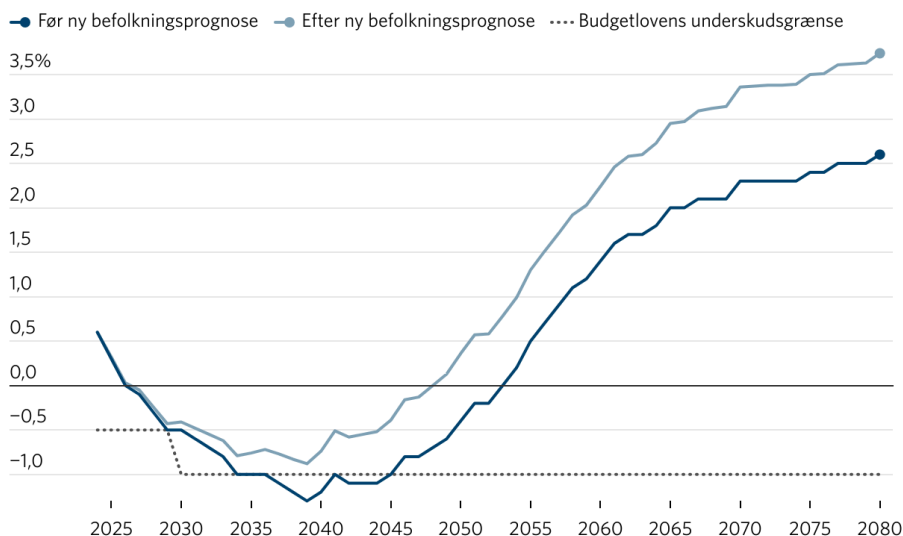
I den opdaterede fremskrivning betyder det, at der i 2040 vil være mere end 100.000 færre børn sammenlignet med fremskrivningen for 2023. Det lavere børnetal har positive afledte effekter på de offentlige finanser, da det sænker det demografiske træk på velfærden, som ligger til grund for Finansministeriets fremskrivninger.

Figuren viser, hvordan en nedjustering af den langsigtede fertilitet påvirker den strukturelle saldo.

FIGUR

Lavere fertilitet løfter den strukturelle saldo

Figuren viser effekten på den strukturelle saldo af lavere langsigtet fertilitet for kvinder med dansk oprindelse som følge af ny befolkningsprognose fra Danmarks Statistik.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE pba. Finansministeriet

Som det fremgår af figuren, vil den strukturelle saldo ikke længere bevæge sig under budgetlovens underskudsgrænse i den nye fremskrivning, som det var tilfældet før indregning af lavere fertilitet.

Underskudsgrænsen i budgetloven er den danske implementering af reglerne i Finanspagten, som er en aftale mellem EU-landene, der trådte i kraft i 2013.¹ Ifølge reglerne må den strukturelle saldo ikke være i underskud med mere end én pct. af BNP. I takt med at store efterkrigsårgange forlader arbejdsmarkedet og har brug for pleje, samt at vi så ud til at blive markant flere børn over de næste årtier, ville de offentlige finanser i en årrække overskride disse regler. Dette dyk ned under underskudsgrænsen kaldes "hængekøje-problemet".

Med den opdaterede fremskrivning af den strukturelle saldo er denne "hængekøje" ikke længere i strid med budgetlovens grænse. Dermed er der ikke behov for politiske indgreb, f.eks. højere skatter eller nedskæringer i velfærden, for at leve op til reglerne.

Metode: Effekt på offentlige finanser er et forsigtigt skøn

Sådan har vi gjort

Det lægges til grund, at det nedjusterede demografiske træk frem mod 2030, som er opgjort i [Finansudvalgets spørgsmål nr. 288 \(Alm. del\) af 4. juni 2024](#), materialiseres i lavere saldounderskud. Effekten på den strukturelle saldo efter 2030, som er opgjort ovenfor, er baseret på interpolation af marginalvirkningerne på den offentlige saldo, som er opgjort i svaret på [Finansudvalgets spørgsmål nr. 179 \(Alm. del\) af 14. marts 2024](#).

I Danmarks Statistiks befolkningsprognose for 2024 nedjusteres den langsigtede fertilitet for kvinder med dansk oprindelse til 1,75 børn pr. kvinde, mens gennemsnittet for alle kvinder falder til ca. 1,7 børn pr. kvinde. Udvalgssvaret, som beregningen er baseret på, tager udgangspunkt i et fald i fertiliteten for kvinder med dansk oprindelse, mens fertiliteten for resten af befolkningen holdes uændret. Det samlede fald i fertiliteten er dermed større end vi har lagt til grund i denne beregning.

Derudover er den kortsigtede fertilitet lavere end den langsigtede. I den nye befolkningsfremskrivning indfases den langsigtede fertilitet over en periode på ca. 15 år, mens indfasningen i den gamle fremskrivning, som FIU-svaret på spm. nr. 179 er baseret på, var væsentligt kortere. Dermed er fertiliteten i befolkningsfremskrivningen reelt nedjusteret yderligere i perioden 2030-2040, i forhold til det, der er forudsat i denne beregning.

Der er omvendt ikke indregnet i saldofremskrivningerne, at antallet af barselsmodtagere forventeligt vil stige fra det nuværende niveau, i takt med at fertiliteten konvergerer mod det langsigtede niveau.

1 <https://dors.dk/offentlige-finanser/finanspolitiske-rammer/eu-rammer/finanspagte>

2 <https://www.ft.dk/samling/20231/almdel/fiu/spm/179/svar/2045814/2861909.pdf>